

SELETUSKIRI

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2021.–2025. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“ juurde

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu „Statistikaameti 2021.–2025. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“ sätestab, milliseid statistikatöid Statistikaamet teeb aastatel 2021–2025. Võrreldes kehtiva Vabariigi Valitsuse 6. veebruari 2020. a korraldusega nr 51 „Statistikaameti 2020.-2024. aastal tehtavate statistikatööde loetelu“ on muudetud õigusakti lisade ülesehitust eesmärgiga anda selgem ja kompaktsem ülevaade Statistikaameti poolt järgmistel aastatel tehtavatest statistikatöödest. Varasemad statistikatööd on konsolideeritud lähtudes õiguslikest alustest. Välja on jäetud detailne informatsioon Euroopa Liidu õigusaktide kohta, mis on viimases seisus kättesaadav Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis. Väljundnäitajate kohta esitatakse kinnitamiseks nende arv viimase teadaoleva seisuga, sest väljundnäitajate koosseis ei ole kunagi lõplik vaid pidevas muutumises sõltudes muudatustest nii Euroopa Liidu kui ka Eesti õigusaktides.

Eelnõu koostajad on Statistikaameti peadirektori asetäitja Kaie Koskaru-Nelk (kaie.koskaru-nelk@stat.ee, tel 625 9199) ja finantsjuht Viive Aasa (viive.aasa@stat.ee, tel 625 9342). Rahandusministeeriumis valmistas eelnõu ette riigihalduse ja avaliku teenistuse osakonna peaspetsialist Keir Pool (keir.pool@fin.ee, tel 611 3483).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Statistikatööde loetelu kinnitamise aluseks on riikliku statistika seadus (RStS). RStS-i §-i 4 ja 17 järgi kinnitab Vabariigi Valitsus igal aastal järgmiseks viieks aastaks Statistikaameti tehtavate rahvastiku-, sotsiaal-, majandus- ja keskkonnastatistikatööde loetelu, mis lähtub riigisisestest strateegilistest arengudokumentidest ja rahvusvahelisest statistikavajadusest.

RStS-i §-i 16 lg 2 järgi on Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitatavas loetelus statistikatöö kohta järgmised andmed: nimetus, õiguslik alus, väljundnäitajate arv, sagedus, periood või moment, eeldatav maksumus ja teave kavandatavate meetodikamuudatuste kohta. Võrreldes kehtiva Statistikaameti statistikatööde loeteluga on uues loetelus mitmed statistikatööd konsolideeritud, mis tähendab, et statistikatööde arv on väiksem, kuid tehtavate tööde maht ei ole muutunud.

Statistikatööd liigitatakse õigusakti lisas järgnevalt:

- Põhistatistika – statistikatööd, mida tehakse igal aastal ja samas mahus (regulaarne statistika), kindla sagedusega (tsükliline statistika) ning statistikatööd, mida tehakse ainult üks kord või mille tegemise sagedus ei ole teada (ebaregulaarne statistika);
- Statistiline register – statistiliste registrite pidamisega seotud statistikatööd (RStS-i §-i 30 lg 2 alusel on riikliku statistika tegijal õigus moodustada andmetest statistilisi registreid);
- Eksperimentaalstatistika – statistikatöö, mille eesmärk on pakkuda kiiret otsustustuge valitsusele ühiskonnanahtuste analüüsiks (mõjuanalüüsid, ad-hoc statistilised ülevaated) kasutades andmeteadeuse meetodeid (s.h andmekaeve ja masinõpe) ja erinevate andmete omavahelist sidumist turvalises keskkonnas. Lisaks otsitakse uusi võimalusi muuta statistika töötlus (s.h suurandmete kasutus), analüüs ja levitamine ajakohasemaks ja tarbijasõbralikumaks.;

- Andmehaldus ja klassifikaatorite süsteemi juhtimine – koordineerivad tegevused, mis toetavad avaliku halduse asutusi andmehaldussüsteemide arendamisel ning rahvusvaheliste ja Eesti klassifikaatorite ja (koodi)loendite üle võtmist, väljatöötamist, kehtestamist ja kasutusele võtmist.

Põhistaatistika omakorda jaguneb keskkonna; majanduse, rahvastiku, sotsiaalelu ja eri valdkondade statistika valdkondadeks. Põhistaatistika töödes avaldatakse põhiosa loetletud väljundnäitajatest statistika andmebaasis ka järgmistel aastatel aegridadena sama struktuuriga. Ebaregulaarsete statistikatööde ja põhistaatistika arendustööde kohta infot ei ole võimalik esitada, sest näitajate väljatöötamine on osa ettevalmistustööst. Väljundnäitajad seisuga 30.06.2020 on esitatud eelnõu seletuskirja lisa aga viimane seis on alati kättesaadav Statistikaameti andmebaasides.

Ülevaate statistikatööde arvu ja maksumuse muudatustest 2021. aastal võrreldes 2020. aasta loeteluga annab tabel 1. Võrreldes käesoleva aastaga on tööde arvu muutused seotud põhistaatistika majandusvaldkonna tsükliliste töödega ja eksperimentaalstatistika statistikatöö lisamisega statistikatööde loetellu. Statistikatööde eeldatavas maksumuses on suuremad muudatused, mida täpsemalt on käsitletud käesoleva seletuskirja eelnõu rakendamiseks vajalike kulutuste peatükis.

Tabel 1. Statistikatööde arv ja eeldatav maksumus

Statistikatöö liik	2020		2021	
	Arv	Maksumus, tuhat eurot	Arv	Maksumus, tuhat eurot
Põhistaatistika	60	9 676	62	12 039
• Keskkond	4	395	4	608
• Majandus	40	5 558	42	6 702
• Rahvastik	3	797	3	1 710
• Sotsiaalelu	11	2 810	11	2 763
• Eri valdkondade statistika	2	116	2	256
Statistilised registrid	3	1 239	3	1 276
Eksperimentaalstatistika	0	0	1	572
Andmehaldus ja klassifikaatorite süsteemi juhtimine	1	43	1	419
Kokku	64	10 958	67	14 306

Statistikatöid tehakse Euroopa Liidu õigusaktide või riigisisese (eelkõige strateegilised arengudokumendid, rahvusvaheline statistikavajadus) tellimuse alusel. Tabelist 2 on näha, et aastal 2021. aastal Euroopa Liidu õigusaktide alusel planeeritavate tööde arv moodustab 75% kõikidest statistikatöödest ja nende tööde eeldatav maksumus moodustab 77% kogu tööde maksumusest.

Tabel 2. Statistikatööde jaotus tellimuse alusel

Statistikatöö liik	2020		2021	
	Arv	Maksumus, tuhat eurot	Arv	Maksumus, tuhat eurot
Euroopa Liidu õigusakti alusel	48	9 242	50	10 986

Riigisisese tellimuse alusel	16	1 716	17	3 320
Kokku	64	10 958	67	14 306

2.1. Põhistatistika

2.1.1. Keskkond

2021. aastal võrreldes 2020. aastaga muudatusi keskkonna põhistatistikatöodes ei ole – kokku tehakse 4 statistikatööd eeldatava maksumusega 608 tuhat eurot.

Ühe keskkonna valdkonna statistikatöö sagedus on tsükliline. 2020. aastal alustati iga viie aasta tagant tehtava tsüklilise tööga taimekaitsevahendite statistikatöös, mille eesmärk on anda teavet taimekaitsevahendite põllumajandusliku kasutamise kohta. Seda statistikatööd tehakse pestitsiidide statistikat käsitleva EL-i määruse alusel. Andmeid kogutakse 2020. aastal ja tulemused avaldatakse 2021. aastal. Eelmine sarnane uuring tehti 2015. aastal.

Perioodil 2021-2025 tuleb keskkonna valdkonnas teha suuri muudatusi meetoodikas. Nimelt plaanitakse Euroopa Liidus muuta kohustuslikuks (EL) 691/2011 määruse keskkonnamajanduse ökosüsteemide, metsanduse, vee ning keskkonna siirete ja subsidiumite arvepidamise moodulid. Perioodil 2020-2021 arendab Statistikaamet ökosüsteemide arvepidamise mooduli kasutusele võttu Eurostat'i toetusega, kuid iga-aastase statistika tegemiseks tuleb täiendavad vahendid leida igal liikmesriigil oma eelarvest. Lisaks uute statistika moodulite kasutusele võtuga planeeritakse aastatel 2021-2022 Euroopa Liidus võtta keskkonna valdkonnas kasutusele veel täiendavaid näitajad ning lühendada ka statistika edastustähtaegu, mis toob omakorda kaasa täiendavate ressursside vajaduse.

2.1.2. Majandus

2021. aastal võrreldes 2020. aastaga on muudatused majanduse valdkonna põhistatistikatöodes seotud tsükliliste statistikatöödega „Põllumajanduslikud väikeüksused“ ja „Töötasud ja tööjõukulud“ – kokku tehakse 42 statistikatööd eeldatava maksumusega 6 702 tuhat eurot.

Majanduse valdkonnas valmistatakse ette mitmeid meetoodika muudatusi:

1. Uuest Euroopa Liidu ettevõtlusstatistika raammäärusest ((EL)2019/2152) tulenevalt vaadatakse üle vähemalt 8 statistikatöö meetoodika ja väljundnäitajad. Muudatused rakenduvad vastavalt nimetatud raammääruse rakendusaktide vastuvõtmisele ja nendes sätestatud rakendamise tähtaegadele.
2. Tööstuse statistikatöö andmekogumine on kavas ühendada väliskaubanduse statistikatööga.
3. Väliskaubanduse statistikatöö teenuste osas kogub alates 2021. aastast andmeid Eesti Panga asemel statistikaamet. Valimi võtmise meetoodika on Eesti Panga meetoodikast erinev. Statistikaametile esitavad teenuste väliskaubanduse andmed ettevõtted, kes ületavad aruandeaastaks kehtestatud statistilise läveni. Statistikaametis on andmete kogumise aluseks Toodete ja teenuste klassifikaator (Statistical classification of products by activity (CPA)).
4. Töötasu statistikatöös on plaanis hakata keskmist palka arvutama registriandmete põhjal, kasutades andmeid maksu- ja tolliameti TÖR (töötamise register) ja TSD (Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioon) ühendatud andmebaasist. Varasemalt avaldati andmeid Eesti majanduse

tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi maakonna tasemel. Edaspidi on plaanis avaldada andmeid detailsemalt kahekohalise EMTAKi järgi ametiala ja maakonna tasemel.

5. Valitsussektori rahanduse statistikatöös lisandub SDDS+ standardi juurutamisega Statistikaameti majandusstatistikasse kaks uut andmekategooriat. Vastavalt Euroopa Keskpanga Statistikakomitee nõuetele on Statistikaamet koostöös Eesti Pangaga kohustatud täiendavalt koguma ja esitama statistikat laenu- ja hoiuste kohustuste kohta.
6. Lisaks on alustatud avaliku huvi esindajatega energiastatistika asja- ja ajakohastamisega. Energiastatistika ajakohastamise teemale on tähelepanu juhtinud mitmel korral nii Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kui Keskkonnaministeerium. 2020. aastal on arendamist vajavad teemad kaardistatud. Teemadega edasi minek on otseselt seotud täiendava ressursi vajadusega.

Tsüklilise sagedusega statistikatöid on neli:

1. Jätkub iga kahe aasta tagant tehtav statistikatöö „Innovatsioon“, mille eesmärk on anda teavet ettevõtete uuenduste ja innovaatilise tegevuse kohta. Innovatsioon on ettevõtete, regionide ja riikide konkurentsivõime peamisi tegureid. EL-i määrusega kehtestatud innovatsiooniuuringut tehakse kõigis EL-i riikides ühtse metoodika alusel, mis tagab andmete rahvusvahelise võrreldavuse. 2020. aasta kohta avaldatakse statistika 2022. aastal.
2. Jätkub kümneaastase tsükliga statistikatöö „Põllumajandusloendus“, mille tulemused avaldatakse 2021. aastal. Töö võimaldab riigi- ja teadusasutustel, ettevõtjatel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel saada põhjalikud ja täpsed andmed põllumajanduse kohta. EL-i ettevalmistatava määrusega reguleeritava põllumajandusloenduse tulemusi on vaja järgmistes poliitikavaldkondades:
  - ühine põllumajanduspoliitika, sh otsetoetused, turukorraldusabinõud ja maaelu arenguprogrammid;
  - vee raamdirektiiv, sh nitraadi- ja põhjaveedirektiiv;
  - õhuga seotud direktiivid, sh riiklik heitkoguste vähendamine, õhukvaliteet ning saastatuse ja selle ennetuse kontroll;
  - kliimamuutuste poliitika (seotud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolliga);
  - looduskaitsega seotud õigusaktid, lindude ja elupaikade direktiivid ja teised bioloogilise mitmekesisuse poliitika meetmed;
  - mullaga seotud poliitika, sh mullatemaatika strateegia ja reoveemuda direktiiv;
  - toiduohutuse, taimekaitse, loomade heaolu õigusaktid;
  - regionaalpoliitika;
  - Euroopa Liidu ringmajanduse tegevuskava (*EU action plan for the Circular Economy*).

Statistikatöö andmed on vajalikud ka EL-i teadusuuringute ühiskeskusele (*Joint Research Center - JRC*), mis kasutab neid eespool nimetatud poliitikate arendamiseks, vajalikes teadustöodes, mudelite väljatöötamisel jms.

3. 2021. aastal jätkub kord iga kümne aasta järel tehtav statistikatöö „Põllumajanduslikud väikeüksused“. Põllumajanduse tootmisstatistika katab ainult suuremaid üksusi ehk põllumajanduslikke majapidamisi. Kogu Eesti taime- ja loomakasvatuse andmete saamiseks on vaja põllumajanduslike väikeüksuste uuringut, mille alusel täiendatakse igal aastal korraldatavaid põllumajanduslike majapidamiste uuringuid. Nagu eelmiselgi korral, kasutatakse andmete kogumiseks leibkonna eelarve uuringut. Töö tehakse EL-i määruse alusel.

4. Statistikatöö „Töötasud ja tööjõukulud“ all lõppes 2020. aastal valikuuring-küsitlus „Töötasu struktuur“ ja jätkub iga nelja aasta tagant tehtav tsükliline valikuuring-küsitlus „Tööandja kulutused töötajatele“. Viimase eesmärk on anda teavet tööandja tehtud keskmistest kulutustest töötajatele töötaja ning töötatud tunni kohta põhitegevusala järgi. Nimetatud info on tööjõumaksude kujundamise sisend. Euroopa Liidu (EL) määrusega kehtestatud tööjõukulude uuringut tehakse EL-i riikides ühtse metoodika alusel, mis tagab andmete rahvusvahelise võrreldavuse.

Ebaregulaarse statistikatööna jätkub statistikatöö „Laevastikupõhised majandus- ja sotsiaalnäitajad“, mille eesmärk on koguda riikliku programmi „Eesti riiklik töökava kalandussektori bioloogiliste, tehniliste, keskkonnaalaste ja sotsiaalmajanduslike lähteandmete kogumiseks 2019.–2020. aastal“ täitmiseks majandusnäitajaid ja teha statistikat laevade pikkusklasside ja püügivahendite kaupa.

Majanduse valdkonnas muutub statistikatöö „Innovatsioon“ riigieelarveliseks tööks. Varem toetas selle Euroopa Liidu õigusaktide alusel tehtava töö tegemist Eurostat, kuid alates 2022 tuleb töö tegemiseks vajalikud vahendid ette näha Statistikaameti eelarves.

Lisaks eelnevale on Euroopa Liit kaalumas täiendavat regulaarset kord kvartalis esitatavat statistikat 2020 aasta sügisest hindamaks COVID-19 ja sellega seotud meetmete mõju majandusele ning valitsemissektori rahandusele, mille tootmine jätkub 2021 aastal. Nimetatud täiendava statistika tootmine ei ole võimalik Statistikaameti olemasolevate vahenditega.

2.1.3. Rahvastik

2021. aastal võrreldes 2020. aastaga muudatusi rahvastiku põhistatistikatöodes loetelus ei ole – kokku tehakse 3 statistikatööd eeldatava maksumusega 1 710 tuhat eurot. Olulise osa sellest maksumusest moodustavad ettevalmistused statistikatöö „Rahva ja eluruumide registripõhine loendus“ läbiviimiseks.

2.1.4. Sotsiaalelu

2021. aastal võrreldes 2020. aastaga muudatusi sotsiaalelu põhistatistikatöodes loetelus ei ole – kokku tehakse 12 statistikatööd eeldatava maksumusega 2 763 tuhat eurot.

Tsüklilise sagedusega töid on sotsiaalelu valdkonnas 5:

1. Heaolu statistikatöö all:
  - jätkub leibkonna eelarve uuringu läbi viimine. Uuringuga saab teavet leibkondade igapäevaste kulutuste ja tarbimise kohta: kui suured on Eesti elanike kulutused toiduainetele, tarbekaupadele, eluasemele ja mitmesugustele teenustele. Teavet saab ka leibkonnaliikmete sotsiaal-demograafiliste näitajate (tööhõive, haridus), majandusliku olukorra, elamistingimuste, püsikaupade olemasolu ja oma tarbeks toodetud kaupade kohta. Uuringust saavad toodete ja teenuste pakkujad ning tavatarbijad infot selle kohta, millele enim kulutatakse ja mida aastate arvestuses rohkem tarbitakse. Leibkonna eelarve uuring võimaldab põhjalikult analüüsida, millised on Eesti perede väljaminekud ja eelarve. Tegemist on ainukese kulutusi ja tarbimist käsitleva kogu rahvastikku hõlmava uuringuga Eestis. Uuringust saab riik vajalikku infot sotsiaalvaldkonna otsuste tegemiseks. Uuringut tehakse alates 1996. aastast kõikides Euroopa Liidu riikides ühtse metoodika alusel. Uuringut valmistati ette 2018. aastal, andmeid kogutakse ja töödeldakse 2019. ja 2020. aastal ning avaldatakse 2020. ja 2021. aastal. Järgmine uuringulaine on aastatel 2024-2025. Lainet valmistatakse ette aastal 2023. Andmed avaldatakse aastatel 2025 ja 2026.

- jätkub iga kümne aasta tagant tehtav neli aastat kestav ajakasutuse uuring, millega antakse ülevaade Eesti elanike ajakasutuse jaotusest. Uuringul on mitu eesmärki ja selle põhjal saadakse ülevaade Eesti rahvastiku ajakasutusest (tasuline töö, majapidamistööd, õppimine, täienduskoolitus, vaba aeg jms) ning naiste, meeste ja laste ajakasutuse erinevusest. Uuring täiendab rahvamajanduse statistikatööd, lisades sinna leibkonnaliikmete tasustamata töö mahu hinnangu. Peale selle annab uuring võimaluse vaadelda ühest punktist teise jõudmiseks kulutatud aega, liikumisviisi (jalgsi, autoga, ühissõidukiga jms) ning ajaveetmise kohti. Uuring võimaldab käsitleda suhtlust nii oma perega kui ka leibkondade ja põlvkondade vahel ning hinnata Eesti perede ja laste heaolu ning elukvaliteeti. Uuringu tulemusi saab kasutada pere-, tööhõive-, sotsiaal- ning transpordipoliitika valdkondade arendamiseks. Uuringut tehakse Eurostati tellimusel Euroopa Liidu riikides ühtse metoodika alusel ja see koosneb neljast osast: leibkonnaküsitlus, isikuküsitlus, isikupäevikud ja nädalapäevik. Andmeid kogutakse aastatel 2019–2020 ja tulemused avaldatakse 2021. aastal.
- 2. Tervise statistikatöö all jätkub Euroopa terviseuuring, mille eesmärk on hinnata Eesti rahvastiku tervises seisundit, seda mõjutavaid tegureid ja tervishoiuteenuste kasutamist ning võrrelda toimunud muutusi varasemate uuringute tulemustega. „Eesti terviseuuring 2019“ on osa EL-i terviseuuringust, mille eesmärk on võimaldada paremini jälgida rahva tervist käsitlevaid EL-i programme, sotsiaalset kaasatust ja sotsiaalkaitset, tervist puudutavat ebavõrdsust ja tervena vananemist hõlmavaid poliitikavaldkondi. EL-i terviseuuringu tegemist reguleerivad EL-i määrused. Esimene terviseuuring tehti Eestis EL-i terviseuuringu programmi raames 2006. ja teine 2014. aastal. Uuring korraldatakse Statistikaameti, Tervise Arengu Instituudi ja Sotsiaalministeeriumi koostöös. Andmeid kogutakse aastal 2019 ja tulemused avaldatakse 2021. aastal Tervise Arengu Instituudi avalikus andmebaasis.
- 3. Kultuuri statistikatöö all kestab kultuuris osalemise uuring, mille eesmärk on anda teavet elanike kultuuris osalemise harjumuste, kultuuriharrastuste ja nendega seotud sotsiaalsete aspektide kohta. Uuringut tehakse riigi tellimuse alusel ja peamine avaliku huvi esindaja on Kultuuriministeerium. Andmed kogutakse 2020. aastal ning avaldatakse 2021. aastal.
- 4. Hariduse statistikatöö all jätkub EL-i määruse alusel tehtav täiskasvanute koolituse (ettevõtted) uuring, mille eesmärk on anda teavet ettevõtete koolituspoliitika kohta: kas ettevõtte pakub töötajatele koolitust, keda koolitatakse, kuidas koolitatakse, kui suur on koolituseelarve, kuidas koolitustulemusi hinnatakse, kust saadakse infot koolituste kohta jms. Andmeid kogutakse 2021. aastal ja avaldatakse 2022. aastal.
- 5. Tööelu statistikatöö all jätkub tööelu-uuring, mida korraldatakse iga viie aasta tagant. Tööelu-uuringuga kogutakse statistilisi andmeid töösuhete, laiemalt tööelu kohta. Uuringus käsitletakse töökorraldust, töö- ja puhkeaega, töösuhteid, töötajate kaasamist, kollektiivset töösuhet, töotervishoidu ja tööohutust, töötasustamist, karjäärivõimalusi töökohal, tööga rahulolu ja tööväärtuseid. Tööelu-uuringuga kogutavaid andmeid kasutatakse (1) tööelu teaduslikuks analüüsiks; (2) tööelu puudutava poliitika analüüsiks. Uuringus käsitletakse neid teemasid nii ettevõtte/asutuse kui ka töötaja seisukohast, küsitletakse nii ettevõtte/asutuse juhti või esindajat kui ka töötajaid. Tööelu-uuringut tehakse riigi tellimuse alusel ja peamine avaliku huvi esindaja on

Sotsiaalministeerium. Andmeid kogutakse 2021. aastal ja tulemused avaldatakse hiljemalt 2022. aastal.

Metoodikamuudatused sotsiaalelu valdkonnas on seotud statistikatööde vastavusse viimisega uue sotsiaalstatistika raammäärusega (EL) 2019/1700.

2.1.5. Eri valdkondade statistika

2021. aastal võrreldes 2020. aastaga muudatusi eri valdkondade statistikatöös ei ole – kokku tehakse 2 statistikatööd eeldatava maksumusega 256 tuhat eurot.

2.2. Statistiline register

Riikliku statistika tegemiseks on Statistikaametil kolm statistilist registrit: isikute ning hoonete ja ruumide statistiline register, majandusüksuste statistiline register ja põllumajanduslike majapidamiste statistiline register.

Töös on kaks suuremat metoodikamuudatust:

1. Uuest Euroopa Liidu ettevõtlusstatistika raammäärusest ((EL)2019/2152) tulenevad muudatused, mis rakenduvad vastavalt nimetatud raammääruse rakendusaktide vastuvõtmisele ja nendes sätestatud rakendamise tähtaegadele.
2. Majandusüksuste statistilisele registrile on plaan juurutada korraline kalendriaasta profiil. Kalendriaasta profiil on aktiivsete majandusüksuste kogum, kuhu kuuluvad kalendriaasta jooksul tegutsenud üksused. Kalendriaasta profiili koostatakse järgneva aasta oktoobris, kui valdav osa profiiliaasta andmetest on saadaval ning seda kasutatakse majandusstatistika aastaandmete koostamiseks.

2.3. Eksperimentaalstatistika

ELi ja riigisisised peamised otsustajad nõuavad andmeid neid puudutavate kriitiliste nähtuste kohta reaalselt ja kvaliteetselt, samas riigile andmete esitamise koormust vähendades (VVTP 12.15, 13.13). Andmete asja- ja ajakohasuse tagamiseks on vajadus rakendada järjest suuremal määral andmekaevet (-teadust) ja andmehaldust, seda eriti uute nähtuste (kliima, majanduse konkurentsivõime jne.) uurimiseks.

Siiani on statistikatööd rahastatud ühekordsete toetustega. COVID-19 kriisiolukord näitas aga väga hästi sellise statistikatöö püsiva rahastamise vajadust.

2.4. Andmehaldus ja klassifikaatorite süsteemi juhtimine

Soov rakendada nn ühe ukse lahendust, kus riik küsib andmeid vaid korra ja võtab need riskasutusele andmebaasides (VVTP 3.13, 13.2), eeldab andmete korduvkasutust toetava tehnilise ja organisatsioonilise lahenduse loomist. Selle ülesanne täitmiseks on vaja osana riigireformist (VVTP 3.3, 3.4) reformida ka riigi andmehaldus. Hästi koordineeritud andmehaldus tagab ka kiired ja kvaliteetsed andmed juhtimisotsuste tegemiseks. Andmete ülekülluse olukorras ei ole üleriigiliselt andmeid võimalik parimal moel kasutada, sest andmetest puudub sisuline ülevaade ja nende kvaliteet vajab parandamist.

Tervikliku andmehalduse koordineerimiseks ja riikliku statistika seaduse täitmiseks on selgunud vajadus arendada Statistikaamet andmehalduse kompetentsikeskuseks, et tekiks üleriigiline ülevaade andmetest, tuvastatakse andmete asjatud dubleerimised, parandatakse

andmete kvaliteeti ning võetakse halduse alla andmete elukäik. Üleriigilise andmehalduse loomine loob võimalused ka andmeajamisteenuse ellu viimiseks, mille toel saavad kõik riiklikud asutused paremad võimalused andmeanalüüsiks ja juhtimisotsuste langetamiseks. Nende ülesannete täitmiseks (VVTP täitmiseks) on vaja uutele nõudmistele vastavate kompetentsidega tööjõudu. Ülesande elluviimiseks arendatakse ja kaasatakse selles valdkonnas erialased eksperdid (vajadusel ka võimalust teenusena know-how sisse osta).

Siiani on andmehalduse kontseptsiooni välja töötamisega tegelenud kaks andmehalduse spetsialisti. Järgmiste sammude astumise eelduseks on statistikatöö maksumuse suurendamine püsivalt ca 10 korda.

3. Eelnõu mõjud

Eelnõu vastuvõtmine võimaldab anda ühiskonna käsutusse riikliku statistika, mida on vaja riigi majanduse ja sotsiaalelu puudutavateks juhtimisotsusteks ning Eesti majanduse, rahvastiku, sotsiaalvaldkonna ja keskkonnaseisundi ning selle muutuste hindamiseks.

4. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Statistikatööde loetelus on 2021. aastal 67 statistikatööd ning nende eeldatav maksumus 2021. aastal on 14 306 tuhat eurot. Järgmise viie aasta statistikatööde eeldatav maksumus on üle 74 mln euro. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused ajavahemikul 2021–2025 statistikatöö liigi järgi on tabelis 3.

Tabel 3. Statistikatööde loetelu eeldatav maksumus

Statistikatöö liik	Maksumus, tuhat eurot					
	2021	2022	2023	2024	2025	Kokku
Põhistatistika	12 039	14 021	11 885	11 810	11 909	61 664
Statistilised registrid	1 276	1 301	1 328	1 353	1 381	6 639
Eksperimetaalstatistika	572	601	631	662	695	3 161
Andmehaldus ja klassifikaatorite süsteemi juhtimine	419	440	462	485	509	2 315
Kokku	14 306	16 363	14 306	14 310	14 494	73 779

Võrreldes Statistikaameti järgmiste aastate planeeritud eelarvetega tähendab see täiendavate vahendite vajadust 2021. aasta eelarvesse 2 778 tuhat eurot ja järgmiseks viieks aastaks 15 322 tuhat eurot. Lisavajadus katab lõppeva rahastuse 571 594 euro ulatuses, uued funktsioonid (andmehaldus, uued EL tellimusel statistikatööd) 889 502 euro ulatuses ja avaliku sektori palga mahajäämuse 1 316 592 euro ulatuses. 2022-2024 aasta lisavajadust on korrigeeritud Rahandusministeeriumi viimases majandusprognosis esitatud palgakasvuga.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Korralduse eelnõu esitati kooskõlastamiseks kõikidele ministeeriumidele, Riigikantseleile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Martin Helme
rahandusminister